

La llei també pot actuar contra els nostres representants

Diputats inviolables, fins a cert punt

La condemna de Carles Ricci, ex-diputat del Parlament Balear, per un delictes de calúmnies contra altres diputats els quals acusà de "retocar" la Llei d'Espais Naturals, significa la primera condemna per una actuació feta dins l'àmbit polític.

Si una línia ens separàssim de torturadors i torturats, vostè, senyor president, estaria amb els torturadors i jo amb els torturats".

Aquesta duríssima acusació fou pronunciada durant la transició al Congrés dels diputats. Va ser el diputat d'EE Juan Mari Bandrés el que la pronuncià dirigint-se a l'aleshores president del govern, Adolfo Suárez.

¿Fins a quin punt un diputat pot dir el que vol? ¿Han de servir els tribunals de justícia per a dilucidar baralles polítiques? En el cas de Bandrés i Suárez, la cosa quedà dins el recinte parlamentari. Els diputats gaudeixen d'immunitat i només amb un suplicatori acceptat pel plenari se'ls pot enviar al banc dels acusats. Però ¿i els nostres diputats autonòmics?

EL 'CAS RICCI'

Fa unes setmanes el Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears condemnava Carles Ricci, ex-diputat del Parlament Balear, a un any de presó (que no haurà de complir, ja que no té antecedents) i a una indemnització d'un milió de pessetes a cadascun dels diputats que, segons la sentència, va calumniar.

El cas jutjat es remuntava a principis d'enguany. El 30 de gener el Parlament aprovà la Llei d'Espais Naturals. Unes setmanes més tard, concretament el 14 de febrer, el diputat Ricci (elegit dins les llistes del CDS i durant els últims tres anys únic membre del grup mixt) telefonà a diversos diaris de Ciutat per denunciar un fet que "era de portada".

Ricci denuncià que havia descobert diversos diputats reunits amb el president del Parlament presumptament intentant

Carles Ricci.

JOAN CELIA

refer algunes línies sobre els mapes de la Llei de Protecció d'Espais Naturals. Es donava la circumstància que Ricci era el president de la Comissió d'Ordenació del Territori i que no fou convocat a la reunió, cosa que provocà en el diputat una reacció virulenta que el va fer acusar els presents en aquella reunió de modificar els traçats de protecció. En particular acusà Jeroni Albertí, aleshores president del Parlament, de tenir interessos en certa zona.

La resposta dels diputats fou presentar una querrela per calúmnies contra Ricci. Durant el judici Ricci negà que hagués dit que s'intentà defraudar la llei, sinó que el que denunciava era la manera de convocar aquella reunió en la qual no es podia modificar res, ja que per a això existia la

comissió i el plenari.

A pesar de les matisacions que va fer Ricci durant el judici, la sentència recull que va actuar "sense base ni fonament que fessin possible demostrar la veracitat dels fets imputats i, per tant [actuà] amb l'única finalitat de produir un efecte difamatori davant la societat que afectava seriosament l'honor i la dignitat dels querellants", per la qual cosa va ser condemnat.

UN CAS ÚNIC

La condemna a Ricci és un cas únic. Fins ara no s'havia produït entre els nostres parlamentaris (dels tres parlaments) un cas semblant.

Ningú no dubta que les acusacions de Ricci (que, per cert, anuncià que pensa recórrer al Suprem perquè té "absoluta fe en la justícia") foren un excés i que difícilment es poden considerar un acte de llibertat d'expressió. Ara bé, al marge del

fet concret que provoca la querrela, el cas és que es tracta d'un fet inusual.

El catedràtic de Dret Penal de la Universitat de les Illes Balears, Joan Carles Carbonell, comparteix aquesta tesi: "Sí, el fet és inusual. Jo crec que és un poc perillosa aquesta tendència a resoldre problemes polítics per la via judicial. Sense entrar en el fons de l'assumpte —perquè sí que sembla que hi havia matèria de delictes, i aquí hi ha la sentència— no sé jo si és la millor via, la penal, per a resoldre aquestes qüestions. A més, crec que els delictes d'opinió haurien de ser resolts d'una altra manera, especialment quan es tracta de delictes d'opinió dins l'àmbit polític".

Per al catedràtic Dr. Carbonell, tal i com està l'actual legislació, no hi havia més ca-

Joan Carles Carbonell, catedràtic de dret penal a la UIB.

JOAN CELIA

mins que el que s'ha usat: "En aquest cas concret, existia matèria ja que es tractava d'una acusació greu d'haver comès un delictes. En moltes ocasions o presents la querrela o quedés tu com si haguessis fet el delictes de què se t'acusa, i pot quedar la idea de que si no es nega una acusació pot ser certa. Crec que l'actuació dels que van presentar la querrela és lògica; lògica ja que no tenien més remei. I no tenien més remei perquè la legislació està així i si no ho haguessin fet, probablement la gent hauria pensat que, efectivament, havien fet allò de què se'ls acusava. El que passa és, pens jo, que la legislació, s'hauria de canviar. S'haurien de cercar altres maneres de resoldre aquestes situacions de conflicte, de tal manera que s'evitàs la disjuntiva existent ara: o fer ús del dret penal o passar per autor del delictes".

LLIBERTAT D'EXPRESSION I ACTE PARLAMENTARI

Segons l'Estatut d'Autonomia de Balears els diputats gaudeixen d'inviolabilitat "per les opinions manifestades als actes parlamentaris i pels vots emesos, tot exercint el càrrec".

Segons la interpretació més generalitzada, el cas de Ricci no es pot considerar un "acte parlamentari". Interrogat el catedràtic Dr. Carbonell sobre el possible paral·lelisme entre l'anècdota entre Bandrés i Suárez i el cas Ricci, afirma rotundament que no es pot comparar. "El que s'ha de diferenciar molt clarament és el que pugui dir un diputat en ús de la paraula com a diputat, del que pu-

Les prerrogatives parlamentàries

Segons l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, les prerrogatives dels parlamentaris queden fixades per l'article 23.

L'article 23 de l'Estatut diu:

"Els diputats del Parlament de les Illes Balears no seran vinculats per cap mandat imperatiu i gaudiran, encara que sigui després d'haver-ne cessat el mandat, d'inviolabilitat per les opinions manifestades als actes parlamentaris i pels vots emesos, tot exercint el càrrec. Durant el mandat d'aquest no podran ésser retenuts, llevat del cas de delictes flagrants; en tot cas, pertocarà de decidir-ne la inculpció, l'empresonament, el processament i el judici al Tribunal de Justícia de les Illes Balears. Fora de l'àmbit territorial de la Comunitat Autònoma, la responsabilitat penal els serà exigible en els mateixos termes davant la Sala del Penal

del Tribunal Suprem".

Segons explica el catedràtic doctor Carbonell, hi ha diferències entre el que es diu dins la cambra i el que es diu fora, però, ¿no parlava Ricci com a president de la Comissió d'Ordenació del Territori i, per tant, com a diputat?

"Sí, això s'hauria pogut tenir en compte", diu Carbonell, "però és molt difícil deslligar el que és una manifestació que es fa com a diputat estrictament, d'una manifestació que fas políticament perquè t'interessa fer-la. Crec que la llibertat d'expressió dins la Cambra no es veu reduïda perquè un diputat no pugui fer una acusació d'aquest tipus fora de l'hemicicle. Dins l'hemicicle sí que té el dret a fer-ho ja que se li pot replicar i demostrar-li que no és cert, dins el mateix joc parlamentari. D'aquesta manera queda perfectament garantida la llibertat d'expressió".

M.P.

gui dir fora. Per a un diputat, tot i que estigui actuant com a diputat, no és el mateix fer un discurs dins la cambra que fer una conferència de premsa i contactar a la premsa el que se li acudeixi. Crec que dins la cambra no es pot posar cap tipus de limitació a la llibertat d'expressió".

Sembla clar que des del punt de vista jurídic la sentència del cas Ricci és totalment clara, "ajustada a dret", en paraules del Dr. Carbonell. Ara bé, alguns diputats interrogats sobre el seu parer al res-

pecte, consideren que, per a ells, la cosa no està tan clara. No tant la sentència com el fet que els "actes parlamentaris" siguin considerats de manera tan estricta. Segons explicava un diputat, "¿què passa amb les declaracions que fa un diputat fora de la cambra? ¿O és que la responsabilitat política s'acaba en l'hemicicle? ¿No és també obligació del diputat informar el públic de tot el que ell cregui oportú, com a diputat? ¿I no és això un acte parlamentari?".

Miquel Payeras